

Etableringsstödjare i Mullsjö

2020-2022

Innehåll

Bakgrund	3
Målgrupp	4
Syfte och mål	4
Genomförandet	5
Resultat.....	6
Diskussion	9
Implementering.....	10
Avslutande reflektion	10

Bakgrund

Idag får alla nyanlända, som en del av etableringsprogrammet, ta del av samhällsorientering i samband med studier i SFI under början av sin tid i Sverige. Många deltagare tar inte till sig den informationen. Vi har sett det genom att de ofta uppger eller uppvisar att de inte förstår olika normer, olika instanser i samhället, hur saker fungerar samt att repetitioner ofta behöver göras. Vi tror att det kan bero på att de delges så mycket information i början av sin tid i Sverige och att det är svårt att ta till sig den på grund av den nya omvälvande livsomställning de behöver göra.

Vi möter dem sedan när de läst flera år av SFI och har fastnat där eller blivit utskrivna på grund av för dålig progression, gått ur etableringen utan arbetslivserfarenhet och då kommer i kontakt med försörjningsstöd. På grund av otillräckliga språkkunskaper och liten erfarenhet av arbete så är studier en för lång, eller helt utesluten, väg att gå och tröskeln ut i arbete väldigt hög. Att vara en individ utan delaktighet i samhället leder till många andra problem som isolering i hemmet, hämmande av etablering och integration, ojämställdhet i hushållen och högre fysisk och psykisk ohälsa.

Efter flera år av arbete med integration, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknad och samverkan med olika statliga, kommunala och utbildningsinstanser som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, vårdgivare, ABF, SFI och andra kommuner så har vi sett ett mönster av återkommande problematik och processer. Vi alla som samverkar och möter den här gruppen upplever att våra uppdrag ofta blir svåra och långdragna eftersom vi försöker tackla dem när de redan har pågått under en längre tid.

Sättet att nå denna målgrupp och arbeta med den anpassas inte på ett tillräckligt bra sätt för att ge dem rättvisa villkor och förutsättningar för att de ska lyckas. Det majoriteten av den svenska befolkningen har fått lära sig om hur samhället fungerar under ungefär tjugo års tid, genom skola, uppfostran och omgivning, förväntas nyanlända lära sig på två år.

Vi ser att vår bild av detta bekräftas, dels av Arbetsförmedlingens statistik som år efter år visar hur denna målgrupp står längst ifrån arbetsmarknaden, dels av kommuners problematik att nå nyanlända och utrikesfödda med information och få med sig dem trots olika projekt och satsningar.

Därför har vi nu samlat dessa olika aspekter och skapat ett program som gynnar målgruppens etablering. Genom att hitta ett nytt arbetssätt med denna målgrupp så kan vi i lilla Mullsjö ganska snabbt se resultat av bättre etablering, ökad integration och jämställdhet bland våra invånare i kommunen.

Målgrupp

- Nyanlända; långtidsarbetslösa eller sjukskrivna utrikesfödda
- Yrkesverksamma i åldern 18-65 år
- Folkbokförda i Mullsjö kommun

Syfte och mål

Målet med projektet var att bättre fånga upp, stötta, förbereda, etablera och inkludera våra nyanlända och utrikesfödda invånare. Vår förhoppning var att minst 70% av deltagarna på ett mätbart sätt skulle ha fått en praktisk och fördjupad samhällskunskap inom de områden som behandlats och som denna grupp många gånger inte får till sig eller inte förstår och som försvårar deras liv. Ytterligare ett mål var att de skulle ha kommit helt eller delvis ut i sysselsättning vid projektets slut.

De konkreta målen var:

- Att cirka 40 personer under projekttiden ska ha deltagit i etableringsskolan.
- Att minst 70 % av de 40 deltagarna på ett mätbart sätt ska ha fått en praktisk och fördjupad samhällskunskap inom de områden som berörts.

- Att öka kunskapen om hur sjukvården fungerar, synen på hälsa och ohälsa kopplat till arbete och välfärd, boendefrågor, utbildning och arbetsliv.
- Att 80 % av deltagarna ska ha upplevt att det har skett en stegförflyttning närmare arbetsmarknaden/egen försörjning efter avslutad insats.
- Att projektet ska ge en bild av det fortsatta behovet av etableringsskola.

Genomförandet

Projektet bestod av två faser, fas ett och fas två.

I fas ett skapades etableringsskolan: ett koncept där deltagarna genom ett enkelt, pedagogiskt och lättillgängligt material fick lära sig mer om det svenska samhället. Ämnena som togs upp handlade bland annat om socialförsäkringssystemet, arbetsmarknaden, konsument- och näringslivet, natur och miljö, boende samt asylprocessen.

Etableringsskolan leddes av en etableringsstödjare. Denna person hade själv invandrarbakgrund och därmed förståelse för hur det är att möta ett nytt land, med allt vad det innebär.

Etableringsskolan genomfördes två halvdagar per vecka under åtta veckor i varje omgång. Tiderna var förlagda på eftermiddagarna med hänsyn till deltagare som eventuellt hade andra aktiviteter.

Deltagarna placerades i olika grupper utifrån sitt modersmål. Modersmålen var arabiska, persiska/dari samt tigrinja. De gånger då etableringsstödjarens språkliga kompetens inte räckte till användes tolk. Totalt fem omgångar genomfördes med sammanlagt 23 deltagare, varav 5 män och 18 kvinnor. Deltagarnas ålder varierade mellan 24 och 60.

För att variera undervisningen och fördjupa sig tog etableringsstödjare hjälp av olika gästföreläsare inom de olika ämnesområdena, så som hälsokommunikatörer från Regionen i

Jönköpings län, Naturskyddsföreningen i Mullsjö, Science Park i Jönköping och kommunens konsumentrådgivning.

Fas två innebar att en handledare från Integrations- och arbetsmarknadsenheten (IoA) tog kontakt med deltagaren och träffade denne för att kartlägga situationen gällande sysselsättning. Utifrån den information handledaren fick och deltagarens önskemål gjordes en plan.

Det första ställningstagandet var om deltagaren hade kapacitet att direkt söka arbete eller om det behövdes mer utbildning. I många fall fanns det behov av att förbättra språkkompetensen och då fick deltagaren fortsätta eller påbörja studier i SFI. Parallellt med detta fick deltagaren stöd i att upprätta eller uppdatera sitt CV och personliga brev för att på det planet vara redo för arbetssökande.

Några deltagare ansågs vara tillräckligt redo för att ta sig an arbetssökande med en gång. Även här gavs hjälp att upprätta eller uppdatera sitt CV och personliga brev.

Resultat

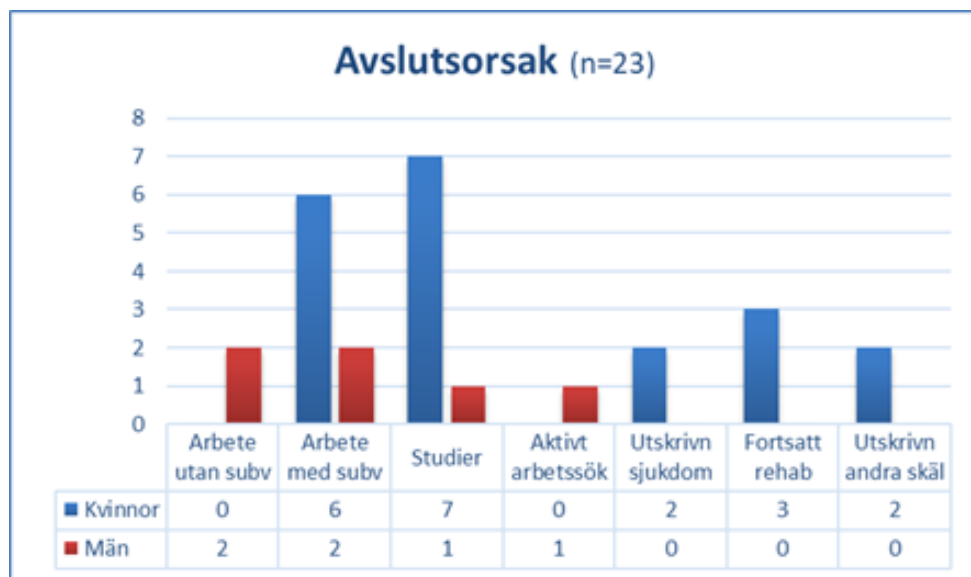
18 kvinnor och 5 män deltog i projektet. Tolv av kvinnorna och två av männen hade bara fullföljt grundskola eller lägre utbildning. Största åldersgrupperna var 20-29 år (åtta) och 50-54 år (åtta).

Flera av deltagarna hade extratjänst vid inskrivning. Det är en form av anställning för långtidsarbetslösa där Arbetsförmedlingen står för hela kostnaden. De blir dock inte berättigade till a-kassa efter avslutad anställning och det vanliga är att man blir öppet arbetslös och i behov av fortsatt ekonomiskt bistånd efteråt. Därför ingick även dessa i målgruppen för projektet.

När deltagarna kommit till handledarna i fas två har de haft en större kunskap om till exempel hur arbetsmarknaden fungerar och vilka rättigheter och skyldigheter de har. Handledarna har inte behövt fokusera på att informera om dessa saker, utan har kunnat

börja planerings- och stötningsarbetet direkt. Några individer har också kommit med egna förslag utifrån den kunskap de fått under etableringsskolan.

Tio av deltagarna hade arbete vid avslut ur projektet och åtta började eller fortsatte studera. Tre av dem kombinerade studier och arbete. I jämförelse med starten har det inte skett några drastiska förändringar. Någon deltagare har fått jobb (som inte tidigare haft det) och någon har avslutat sin tidsbegränsade anställning.

➤ *Mål: Att cirka 40 personer ska under projektiden ha deltagit i etableringsskolan.*

På grund av pandemin var man tvungna att minska antalet deltagare i varje grupp och skjuta upp flera planerade gruppstarter.

Målet är inte uppnått.

➤ *Mål: Att minst 70 % av de 40 deltagarna ska på ett mätbart sätt ha fått en praktisk och fördjupad samhällskunskap inom de områden som berörs.*

Många deltagare har bekräftat muntligt att de fått nya användbara kunskaper. Dock har ingen skriftlig enkät gjorts, då det varit omständligt att framställa frågeformulär på flera olika språk. Utvärderingen har gjorts i form av dialog med deltagarna. Problemet blir dock att man dels inte får fram allas åsikter och dels får svårt att mäta resultatet.

Målet har inte kunnat mätas.

- *Mål: Att öka kunskapen om hur sjukvården fungerar, synen på hälsa och ohälsa kopplat till arbete och välfärd, boendefrågor, utbildning och arbetsliv.*

Efter fas ett var deltagarna mer utrustade med fördjupad samhällskunskap inom olika områden och kunde klara sig bättre i samhället. De förstår koderna bättre och de vet vart de ska vända sig vid problem eller frågor.

Målet är uppnått.

Det är många viktiga delar i det svenska samhället som man inte hade någon information om. Att få informationen på mitt eget språk har varit väldigt bra och lärorikt.

Man 44 år

- *Mål: Att 80 % av deltagarna ska ha upplevt att det har skett en stegförflyttning närmare arbetsmarknaden/egen försörjning efter avslutad insats.*

Majoriteten av deltagarna upplevde att de fått mer kunskap om det svenska arbetslivet och vilka regler och normer som gäller på en arbetsplats. Flera uttryckte att det var bra att få hjälp med att skriva CV och personligt brev eftersom det är ett måste idag när man ska söka jobb. På frågan "Känner du dig mer redo att kunna arbeta eller studera?" svarade 19 deltagare ja, vilket innebär nästan 83 %.

Målet är uppnått.

- *Mål: Att projektet ska ge en bild av det fortsatta behovet av etableringsskola.*

Att insatsen varit värdefull för deltagarna råder det ingen tvekan om. Informationen har anpassats för målgruppen och var de befinner sig i sin livssituation.

Även om de nyanlända får samhällsorientering genom SFI är möjligheten att fördjupa sig och stanna upp i vissa ämnen enklare i de mindre grupperna i etableringsskolan.

Målet är uppnått.

Under dessa veckor på etableringsskolan har jag lärt mig mer om det svenska samhället än alla dessa år som jag har levt i Sverige.

Kvinna 35 år

Diskussion

Majoriteten av deltagarna har eller har haft kontakt med handledarna på Integrations- och arbetsmarknadsenheten (IoA), då det är de som ansvarar för flyktingmottagandet samt att hjälpa nyanlända i etableringsprocessen. IoA har också en slags servicefunktion för kommunens utrikesfödda invånare som efter flera år i Sverige fortfarande behöver hjälp i vissa ärenden, exempelvis att förstå information från myndigheter och ta kontakt med dessa. I och med den individkännedom som handledarna i många fall har, har det varit lättare att komma snabbare fram i processen jämfört med om man ska börja med att bygga upp en relation.

På IoA jobbar två personer, i detta fall kallade handledare, en på 60 % och en på 75 %. Deltagarna i de första två grupperna som genomförde etableringsskolan hade en tät och regelbunden kontakt med handledarna. Men sedan kom 2022 med tuffa utmaningar för IoA. I början av året hade skolan i Mullsjö kommun oerhört stor sjukfrånvaro bland personalen. Det gjorde att personal från andra verksamheter i kommunen fick hjälpa till att bemanna, däribland personalen på IoA. Efter det var en av handledarna sjukskriven en period, vilket gjorde att den andra handledaren fick dra ett stort lass av de dagliga arbetsuppgifterna.

Som om inte det vore nog bröt kriget i Ukraina ut, vilket påverkade IoA från halvårsskiftet och framåt då Sveriges kommuner fick ta över ansvaret för att ordna boende åt de skyddsbehövande som fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Det blev IoA:s uppgift att ta emot dessa ukrainare och iordningställa bostäder åt dem.

Kontentan av detta är handledarna inte haft möjlighet att arbeta så strukturerat som de önskat med deltagarna i de resterande grupperna. Arbetsituationen har gjort att personalen på IoA i huvudsak har fått jobba med att släcka bränder.

Om deltagarna fått en mer ordnad insats av handledarna hade kanske slutresultatet sett annorlunda ut. Men det som är positivt är att kontakten är etablerad och att deltagarna vet var de kan vända sig även efter att fas två är avslutad, om behovet kvarstår.

Implementering

Vi hade mer än gärna velat fortsätta med etableringsskolan, men då kommunens integrationsenhet helt finansieras av statliga medel kopplat till antalet mottagna flyktingar, finns det inte utrymme till det. Den nya regeringen har bestämt att Sverige ska ta emot ett långt mindre antal flyktingar än tidigare, vilket direkt påverkar integrationsverksamheten ekonomiskt. Det finns inte möjlighet för befintlig personal att bedriva etableringsskola i den form som gjorts i detta projekt.

Tråkigt nog valde etableringsstödjaren att gå vidare till ett annat arbete, vilket också försvårar en fortsättning. Det skulle medföra att vi i mångt och mycket behöver börja om. Däremot kommer vi ta tillvara på det material som utarbetats för att använda i enskilda fall samt vid tematräffar i grupp som vi planerar att genomföra.

Avslutande reflektion

Som tidigare nämnts bestod etableringsskola fas ett av grupper med olika språkbakgrund. Att dela in deltagarna med samma modersmål i mindre grupper gav oss bättre möjlighet att nå alla i gruppen. Att använda deltagarnas förstaspråk gjorde att man kunde ha en avslappnad dialog med dem samt säkerställa att de förstått informationen.

Att ha en projektledare med mångkulturell bakgrund anser vi är en stor fördel för att uppnå ett gott resultat. Med hjälp av egna erfarenheter har denne kunnat ta sig an både deltagarna och utbildningsområdena utifrån en grundförståelse. Genom sin flerspråkiga kompetens har etableringsstödjaren kunnat kommunicera med många av deltagarna på deras modersmål. Det har varit lättare att skapa relationer genom personlig kontakt via telefonsamtal eller besök där man inte behöver en mellanhand i form av tolk eller liknande.

Deltagarnas feedback i slutet av etableringsskolan var att de har fått mycket kunskaper och information om viktiga ämnena i svenska samhället. Deras önskan var att etableringsskolan skulle ha pågått under en längre period. De var glada över att förstå ämnena och att kunna delta i diskussioner då de genomfördes på deras språk. De kände sig fria i att fråga och få det förklarat, vilket var något de uppgav att de saknat sedan tidigare.

Det var även uppskattat med de olika gästföreläsarna som deltog i undervisningen. Deltagarna hade möjlighet att ställa sina frågor direkt till dem. Gästföreläsarna uttryckte tacksamhet över att ha blivit inbjudna till etableringsskolan. Det gav dem en möjlighet att fånga upp en målgrupp som har varit svårare att nå.

Att få genomgå etableringsskolan inför sin vidare process för att få ett arbete eller börja studera tror vi i sig inte gör chanserna större att få en anställning. Men att väl på arbetsplatsen veta vilka normer och regler man bör förhålla sig till tror vi definitivt ökar möjligheterna att anställningen blir varaktig. Att genom etableringsskolan förberedas för det svenska arbetslivet, framför allt för dem som inte har någon tidigare arbetslivserfarenhet, bidrar till att minska eventuella krockar och missförstånd som lätt kan uppstå på arbetsplatsen.